

Represija i njen mali svijet

2013.

Sadržaj

Nekoliko razmatranja kako se jedna posebna tema ne bi pretvorila u izdvojenu točku	3
Srž rasprave: »represija i antirepresija«	4
Represija, država i društveni odnosi	5
Antirepresija i solidarnost	6

Nekoliko razmatranja kako se jedna posebna tema ne bi pretvorila u izdvojenu točku

Svakodnevni zaključci o životu pod žezlom odvojenosti su prilično prihvaćeni i neoriginalni. Brojne se analize bave ovim mehanizmom, mada su ga pobornici ekonomicizma skloni svesti na njegov najjednostavniji učinak. Nadasve, svatko svakodnevno duboko u sebi osjeća do koje granice društvena organizacija, koja počiva na brojnim odvajanjima, doprinosi alijenaciji kako od drugih tako i od nas samih, koliko nam sakati okolinu i odvaja nas od nje, koliko podjela vremena, prostora i djelovanja sudjeluje u individualnom i sveopćom otuđenju. Logično je, dakle, da se brojne rasprave vrte oko pitanja kako razoriti postojeće stanje, razmatrajući moguće veze koje bi trebalo stvoriti između osoba koje osjećaju tu potrebu, i načine na koje napasti i povezati različite aspekte moći, bez građenja hijerarhijskih odnosa među istima. Zar nam, na koncu, nije možda cilj prekinuti bijede koje moć stvara?

Ipak, nije baš sve tako jednostavno, često borbe koje se smatraju radikalnima ubrzo krenu reproducirati neke oblike fragmentacije. To se dešava, na primjer, kada koristimo potpuno iste kategorije sistema, koji bi mi željeli srušiti, i koje nam nadasve služe kao polazišne točke mogućeg zajedničkog nazivnika. Zato što pretvaranje radnika, nezaposlenih, zatvorenika, ilegalaca i ostalih »obespravljenih« u hipotetske subjekte borbe ili društvenih promjena koincidira upravo s onim što i žele da budemo: redanje odvojenih identiteta zatvorenih u različite odjeljke, upijajuće i propusne. Mada su ove definicije vezane za realne društvene situacije, one svejedno svode pojedinca na uloge koje im dodjeljuje društvo i ne govore nam ništa o njima, o njihovim aktivnostima, željama i prezirima.

Zato, umjesto da reproduciramo u beskonačnost ove kategorije, koje ponekad postaju identiteti, zar ne bi bilo bolje udružiti se na osnovu jednog zajedničkog nazivnika koji bi prevladao svačiju specifičnu sredinu? Zajednički nazivnik koji ne bi nipošto bio jedna cjelina, ali koji bi se mogao materijalizirati, negativno a i pozitivno, u otpore, u želje, u ideje, zajedničke i svima dostupne. Možda bi produbljenje navedenih aspekata pridonijelo izlazu iz dihotomije unutarne/vanjsko koje se tiče svakog subjekta/identiteta, a i unapređenju projekata koji su u tenziji s našim realnim težnjama, kao što je na primjer ova divlja volja za rušenjem svih odjeljaka i kaveza s kojima se sukobljavamo (granice, zatvaranje, dohoci...).

Još jedan razlog zašto ne dovodimo u pitanje sva nametnuta odvajanja leži i u poimanju naših borbi kao neizbježno parcijalnih. To jest, što se područje borbe striktnije definira, to se više nameću teško premostive granice, kako na nivou mogućih odjeka, tako i na razini cjelokupne kritike ovog društvenog sistema. Kvalitativni skok – koji ne mora nužno biti i kvantitativan – danas je zasigurno moguć, ali onda je nužno da osobe koje to priželjkuju djeluju konkretno kako se borba ne bi vrtila oko same sebe i usredotočila samo na ciljeve koji su, s pravom ili ne, najjednostavniji i najbrže ostvarivi. U emancipacijskoj perspektivi, zašto odvojiti na arbitraran način »potrebe« (više ili manje neposredne, ovisno o kriterijima) od volja i želja koje ih prate? Zašto izbjegavati otvoreno iznošenje naših ideja o funkcioniranju ovog sistema i o antagonizmu koji mu želimo suprotstaviti? U ime čega štitimo ili zahtijevamo mrvice umjesto da jačamo jedan mogući zajednički nazivnik, kao na primjer prezir prema izrabljivanju i prema ropstvu dohodaka, i ljubav prema sabotazi ovog svijeta, kritiku logoraškog urbanizma i napadačke akrobacije koje slijede? Zašto odvojiti neke dijelove od cjeline koju ne želimo ni reformirati ni humanizirati, već samo uništiti? Naravno, svatko je slobodan da napada čudovište otuđenih odnosa iz najomiljenijeg ili

najzgodnijeg kuta. No, ipak njihova subverzivna dimenzija ovisi o načinu, i naravno o razlogu, na koji će se ovi napadi odvijati. Krenuvši od ove točke pojavljuje se niz pitanja (s neposredno praktičnim posljedicama) vezanih za ciljeve koje želimo dostići, za sredstva koja smatramo prikladnima, za naše težnje, za ono što želimo razviti kroz više ili manje duže razdoblje, to jest opće perspektive. Radi se o bitnim pitanjima koja su dio borbe za preuzimanje naših života u naše ruke, a ne o običnoj igri riječima. A odgovori koje svatko donosi, u svakodnevnicima i u svakoj specifičnoj borbi, mogu predstavljati temelj s kojeg bi mogli nadvladati lažne odvojenosti.

Naravno, nije nam cilj pokušati ujediniti ono što je iz suštinskih razloga, kao što su antinomijske zamisli ili perspektive, nepovezivo. Uostalom, to bi se moglo desiti samo pod cijenu ustupaka političke prirode ili bitnih odricanja. Ideja se, naprotiv, sastoji od učvršćivanja suučesništva u borbama protiv autoriteta i svega što nam žele nametnuti.

Srž rasprave: »represija i antirepresija«

Vezana za preživljavanje ili za nezadovoljenu želju za slobodnim životom, represija se nameće kroz različite oblike. Uzevši u obzir rasprostranjenost represije koju vrši ovaj sistem kroz svoje mehanizme, i svakodnevne pritiske koje proizvodi skup društvenih odnosa — čiji smo mi dio a istovremeno ih i proizvodimo — imamo zaista mnogo posla... U ovom smislu, boriti se protiv represije i svega što je podržava, znači ni manje ni više nego boriti se protiv čitavog skupa odnosa moći, i za slobodu. No, obično se ne podrazumijeva baš ovo navedeno.

Mada je represija dio svakodnevnice, ona je i pitanje koje se smjesta nameće pri svakoj borbi, nadasve kada ona otvoreno pokazuje svoju volju za društvenim prevratom. Pokušaj izravnog djelovanja za uništenje ovog sistema izlaže nas njegovim munjama, kao što nas podsjećaju nedavni događaji u Francuskoj. Ono što je uobičajena sudbina u drugim zemljama, to jest specifična represija protiv ideja i djela koja prijete postojećem poretku i ciljaju na njegov prevrat, nalazi se ponovno na dnevnom redu.

Ipak, u oba slučaja, radilo se o svakodnevnom pripitomljavanju ili o posebnim borbama, način na koji se analizira represija općenito uzrokuje način na koji ćemo se javno s njom suočiti. Sa vrlo praktičnim posljedicama koje iz toga proizlaze.

Usredotočiti se samo na ovo ili ono represivno sredstvo (dnk, flash-ball, još jedan zakon »javne sigurnosti«...), budući da se već bogato oružje neprekidno obogaćuje, često znači igrati na terenu koji određuje država. Kao na primjer u slučaju kada tehnički studij određenih »inovacija« ili usavršavanja zamjenjuje analizu njihovog konteksta, ili, još gore, kada se prosvjed ograničava na zahtjev za ukidanjem nečega, otvarajući tako vrata reformizmu. To se dešava i zato što se kategorije koje su drugi stvorili koriste, premda ne kao zahtjev, ipak kao preuveličanu polazišnu točku. Mogli bi citirati nasumice: »zločince s periferije«, »teroriste«, »militante« ili »članove« ovog ili onog »mouvance«. Nitko ne posjeduje monopol nad određenim napadačkim strategijama, osim ako želimo negirati socijalnu dimenziju ilegalizama. Općenito, napasti represiju i stvoriti od muhe slona znači onemogućiti proširenje područja, to jest ne dovesti u pitanje Zakon kao takav, sam po sebi. Isto tako, smatrati neprihvatljivom ovu ili onu određenu represiju vodi nas neizbježno prema dokazivanju njenog neutemeljenog i nepravednog karaktera, pogotovo naglašavajući nevinost ili neko, tobožnje, udaljavanje od prava.

Zgražanja koja se ponavljaju pri samozvanoj »kriminalizaciji društvenog pokreta« su samo banalni primjeri. »Legitimnost« optuženih ili određenih akcija trebala bi očigledno proizlaziti iz

njihovog militantnog karaktera ili iz konteksta borbe, uz k tome priglapu tvrdnju kako veliki broj sudionika predstavlja olakšavajući okolnost. Znači li to da bi neki pojedinci ili neka djela koja nemaju ove karakteristike mogli legitimno biti osuđeni? Zar nas uzastopno insistiranje na kolektivnom aspektu jednog pokreta ili na trenutnoj i djelomičnoj podršci, ne vodi ka podijeli konfliktualnosti u brojne djelice koje represija lakše probavlja, i zar nadasve ne zanemarujemo jedan veliki dio rasprostranjenog antagonizma koji se svakodnevno prakticira, koji ima svoje vlastite razloge i koristi sva sredstva vezana za maštu i odlučnost?

Još jedan primjer takve zatvorenosti na terenu države je polarizacija određenih tipova procedura (kao antiterorizam) koje se smatraju izuzecima, što znači priznati, pa makar posredno, zakon, pravdu i »normalni« poredak koji ih održava. Uz ovakvu nas logiku ne iznenađuje korištenje klasičnih institucionalnih posrednika (stranke, sindikati, mediji...) kod obraćanja državi, kako bi ova potonja dovedena pred vlastite odgovornosti, pretpostavlja se, ispravila svoje zloporabe ili greške svojih lakeja. Sve se odvija, dakle, kao da se u ime hitnoće ili određene »težine situacije« možemo u hipu riješiti pitanja funkcioniranja ovog sistema, stavljajući u prvi plan formalne slobode koje bi trebale biti zajamčene, oslanjajući se na ogorčenost, to jest na građanizam, spremni u biti na rehabilitaciju demokracije, predstavnništva i zastupništva.

Ovakav tip antirepresivnog odraza, čak i kad njegova namjera ne bi bila samo politička, na koncu neutralizira svaku mogućnost subverzije. On se rađa nadasve kada represiju, onkraj specifičnog slučaja, doživljavamo kao odvojeni trenutak, kao neku vrstu interludija u kojem su sve proturječnosti ukinute. Na taj je način moguća kohabitacija direktne akcije s oprečnim strategijama. Na koncu, neizostavno, ova prva biva izmanipulirana u korist ovih posljednjih i kao takva postaje podrška svakom lakeju moći ili dežurnom gasitelju (predstavniku, svećeniku, stranci ili sindikatu, svejedno). Ova demokratska logika, potpuno kompatibilna dok god ostanemo pri razumu, pridonosi upravo integraciji prosvjeda, eliminaciji sukoba te doprinosi i dostizanju državnog cilja obuzdavanja. Takav preokret je zastrašujući i nezgodan pogotovo kada je jedna od polazišnih točaka bilo upravo dovođenje u pitanje postojećeg poretka.

Represija, država i društveni odnosi

Mogli bi istu raspravu voditi i na oprečni način, to jest da ne pretvaramo represiju u izuzetno stanje postojećeg poretka, čak i kada pogađa na specifičan način osobe koje su nepokolebljive u nagrizanju njegovih temelja.

Mada govorimo samo o policijskom, sudskom ili zatvorskom aparatu, opažamo i sva druga sredstva koja posjeduju i koriste svi aparati kako bi održali i zadržali društveni poredak. Bilo zbog zaštite svetog vlasništva, monopola nad nasiljem ili dominantnih vrijednosti i normi pretvorenih u zakone, država se odavno opskrbila sredstvima za nadzor, prijetnju i kaznu; i koristi ih. Ne možemo, dakle, napasti ove stupove društva a da istovremeno ne pokrenemo i izravnu kritiku samoj državi, čije postojanje implicira represiju individualnih želja i volja u ime nekog superiornog interesa ili tobožnjeg »zajedničkog dobra«. Radi se o aspektu koji je često odsutan kada se borba zaustavi, više ili manje dobrovoljno, na vidljivim djelima policije (koja se ne svodi samo na uniforme), pravde (koja pokriva mnogo šire područje od zakonika) i zatvora (tako prisutan i s druge strane zidova).

Kao što, uostalom, ne možemo odvojiti ono što je svojstveno državi, to jest njen nasilni karakter od njenog tzv. »socijalnog« karaktera, kao da ovaj posljednji nije sastavni dio njene upravljačke

cjeline, kao da ne oblikuje i ne zaposjeda škole, radna mjesta, socijalne organizme i sve kutke koje nastanjujemo. Trebamo imati na umu da opresija kojoj smo podvrgnuti i protiv koje se trebamo boriti je istovremeno i jedan oblik društvenog odnosa. Ponekad, ako ustrajemo previše na prisili i na njenim sredstvima možemo lako zapasti u preuveličavanje posljedica — već ogromnih — u odnosu na mogućnost sukobljavanja s njima, ali riskiramo pogotovo i da zanemarimo druge društvene mehanizme koji intenzivno rade na pomirenju (nadasve u demokratskim sistemima), koji se također temelje na različitim oblicima suglasnosti, uključivanja i sudjelovanja.

U biti, ne trebamo se pitati da li treba odbiti *a priori* svaki oblik borbe koji polazi iz ove ili one represivne strukture ili procesa, u svrhu napada postojećeg svijeta, nego da li su u toj borbi sva ovdje postavljena pitanja prisutna, kako ne bi odvojili represiju od kritike države u cijelosti i kako ne bi ovu sveli na aparat odvojen od društvenih odnosa; možemo na primjer postaviti pitanje društvenog zatvora koje otvara mogućnost širokog teorijsko-praktičnog djelokruga i produbljenja.

Boriti se protiv svih zatvora znači, u stvari, uzeti u obzir mehanizme nadzora i izolacije koje presijecaju čitavo društvo. Ako se ne usredotočimo samo na jedan specifični aspekt uprave zatvora ili na nove uređaje represije ili nadzora, možemo zapaziti unutar istog područja moralne i društvene kodekse koji predstavljaju isto toliko slojeva sudionika moći, i koji se tako mogu konkretno utjeloviti... Da ih navedemo samo par, postoji odnos između zakona (koji god on bio) i sukoba, suradnja građanizma, prošireni društveni nadzor na različitim poljima života svake osobe. Napasti sve što nas svakodnevno izolira je, dakle, veliki izazov: dovesti potpuno antiautoritarne teorije i djela u srž susreta koje želimo doživjeti u borbi protiv brojnih zidova ovog društvenog zatvora.

Na isti način, cilj specifične borbe protiv ove ili one zatvorske strukture može biti izravni napad koji će je uništiti, ali istovremeno mora ciljati i na »svijet koji je proizvodi«. Ne radi se o beskorisnim riječima ili o banalnom sloganu, kada su ciljevi koje si jedna borba postavi istovremeno i širenje emancipirajućih ideja, širenje oblika samo-organizacije koji svakoj osobi omogućavaju pokretanje inicijativa izvan institucionalnih posrednika i hijerarhija, kao i širenje individualnih i kolektivnih sukoba, u revolucionarnoj perspektivi.

Radi se o brojnim točkama koje treba produbiti u ovakvim borbama, kao i u svakom sukobu koji želimo izazvati ili u kojem odlučimo sudjelovati.

Antirepresija i solidarnost

Kritika koja se obično upućuje osobama koje se bave »antirepresijom«, i općenito antirepresivnom odrazu, je sklonost privremenom zanemarivanju ostalih vlastitih aktivnosti zbog ograničenja na samoobranu. Vrlo često, u biti, kada represija zakuca na vrata ona paralizira energiju svojim neposrednim učincima i svojim visećim Damoklovim mačem, a k tome još i uspijeva monopolizirati područje i kalendar djelovanja. Desi se, tako, da toliko usredotočimo značajno vrijeme i napore na ono što se dešava svim drugovima, da izgubimo iz vida ono protiv čega se ti drugovi bore i zanemarujemo, to jest zapostavljamo, razloge naše borbe. Tužan paradoks kojem se suprotstavlja, kao odraz, prijedlog, na žalost često zamišljen vrlo apstraktno i odvojeno, za općeniti nastavak borbe. Kao da se ništa nije zbilo?

Ne radi se ovdje o prijedlogu antirepresivne borbe, pogotovo ako bi ona trebala zamijeniti sukob s cjelokupnim sistemom. Znamo da je područje napada na represiju minirano, ali na isti

način kao i sve ostalo što nam ovaj svijet nudi, budući da ga nismo mi izabrali. Kao i u svakoj borbi trebamo mi odlučiti što nam je činiti; odlučiti pomaknuti granice, ako su preuske; usmjeriti je prema slabim točkama, gdje postoje mogućnosti odjeka, to jest susreta sa suučesnicima u antagonizmu. Utoliko, u ime čega možemo odbiti izravno suočavanje s ovim aspektom sukoba? Uzimajući u obzir široki kontekst društvenog rata u kojem učestvujemo, ne bi trebalo biti ni teško ni izvještačeno odgovoriti na takve udarce, povezujući ih s drugim opresijama i pogotovo pobunama.

Solidarnost se ne temelji na represiji samoj po sebi, nego na onom u čemu se prepoznajemo u odnosu na nju, na onome što može motivirati pojedince, borbe, akcije... Solidarnost je mnogo više od podrške osobama koje su u rukama represije, ona je nadasve jedan od načina nastavka antagonizma, sa svim njegovim razlozima. Kada država nastoji vratiti u redove buntovnike, bila bi greška gurnuti ih u nove pregrade, doprinoseći izolaciji od ostale društvene konfliktualnosti (npr., ne trebamo biti »militanti« ili bliski »žrtvi policijskih ubojstava« da bi se prepoznali u preziru policije i sistema koji i oni održavaju). Bijes i pobuna protiv postojećeg stalno se očituju, na brojne načine i na brojnim mjestima. Te ako potiče i nas, izrazimo to onda riječima i djelima, u međusobnoj razmjeni s onim do čega nam je stalo, kao što je odbijanje autoriteta i naša želja za slobodom. Zar ne želimo da se baš to širi?

Na isti način na koji se represivni mehanizam ne može asimilirati s jednostavnim procedurama ili s tužnim danima provedenim na osuđeničkoj klupi, samoobrana se — pogotovo kada želimo izmijeniti svijet — ne može svesti na puku ekspertizu, mada je podržavamo, pravnog karaktera. Ako možemo iskoristiti ove prilike (policijske intervencije, zatvaranja, suđenja), kao i mnoge druge, za izazivanje nemira, nećemo znalačkom računicom posljedica doći do sudskog ishoda. Državni razlozi nišu naši, i u svakom slučaju ne smijemo se obraćati moći, nego uspostaviti dijalog unutar konfliktualnosti. U ovom smislu pojam odnosa snaga nije vremenski ograničen na jedan događaj, jedno suđenje ili bilo koju drugu »kampanju«. Isto tako, uspjeh ili neuspjeh se ne mjeri brojem osoba koje su neposredno zainteresirane ili pak težinom presuda, nego, nadasve, načinom na koji smo doprinijeli jačanju i širenju antagonizma, istovremeno sveopćeg i individualnog. To je zasigurno teško ocijeniti, izuzevši bliske ili »daleke« odjeke koji mogu stići do nas i koji nisu zanemarivi. S druge strane, često pokušavamo uzaludno kvantificirati učinke ove ili one intervencije, jer oni mogu proći kroz prostor i vrijeme te preteći nas, kao i područje naših neposrednih saznanja. Trebamo, zato, sami odrediti naše vlastite kriterije i eksperimentirati različite, sve eksplozivnije, solidarne mješavine. U tom kontekstu, pokušaj pružanja otpora na sve agresivniji i subverzivniji način svemu što nas izolira i uništava dan za danom — a policija, pravda, zatvor su u biti samo jedan aspekt — nije toliko znak militantne samoobrane (za one kojima je stalo do tog pojma, s onim što jesmo, s našim idejama, našim težnjama i djelima koja slijede), koliko određene ideje o borbi.

Solidarnost ostaje jedno od naših oružja (za usavršiti) protiv sistema koji funkcionira i na zastrašivanju i na atomizaciji. S malo mašte i kreativnosti, udružene s analizom društvenog konteksta u kojem se nalazimo, mogli bi pridonijeti slamanju ovih dvaju osnovnih aspekata moći. Naspram svih prepreka koje nam stoje na putu, određena dosljednost i kontinuitet su potrebni ne samo da bi izbjegli fragmentaciju naših aktivnosti i individualnosti, one bi mogle i postati uporišne točke s kojih dijeliti i produbljivati s drugima zajedničku tenziju prema slobodi.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Represija i njen mali svijet
2013.

»SubversionS, revue anarchiste de critique sociale«, br. 1, 09/2012; www.finimondo.org
Prevela Erika Preden

anarhisticka-biblioteka.net